

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	8Cdo/57/2024
Identifikačné číslo spisu:	5321203101
Dátum vydania rozhodnutia:	30.04.2025
Meno a priezvisko:	Mgr. Miroslav Šepták
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2025:5321203101.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobkyne Prestimex plus, a.s., Stará Bystrica 928, IČO: 36 396 966, zastúpenej advokátskou kanceláriou MALICH advokátska kancelária, s.r.o., Bratislava, Dunajská 25, IČO: 47 256 991, proti žalovanej Obec Stará Bystrica, Stará Bystrica 537, IČO: 00 314 307, zastúpenej advokátskou kanceláriou RASLEGAL, s.r.o., Bratislava, Mostová 2, Bratislava, IČO: 36 855 561, o vydanie bezdôvodného obohatenia, vedenom na Okresnom súde Čadca pod sp. zn. 11C/88/2021, o dovolaní žalobkyne proti rozsudku Krajského súdu v Žiline z 26. júla 2023 sp. zn. 10Co/28/2023, takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a.

Žalovanej p r i z n á v a nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

1. Krajský súd v Žiline (ďalej len „odvolací súd“) napadnutým rozsudkom potvrdil rozsudok Okresného súdu Čadca z 15. augusta 2022 č. k. 11C/88/2021-197 (ďalej len „súd prvej inštancie resp. prvoinštančný súd“), ktorým zamietol žalobu, ktorou sa žalobkyňa domáhala, uloženia povinnosti žalovanej zaplatiť jej istinu vo výške 60 055 eur spolu s úrokom z omeškania vo výške 5 % ročne zo sumy 60 055 eur od 19. novembra 2021 až do zaplatenia a zároveň uložil žalobkyni povinnosť nahradiť žalovanej trovy konania v rozsahu 100 %, o ktorej výške bude rozhodnuté samostatným uznesením po právoplatnosti rozsudku (výrok I.); žalovanej priznal voči žalobkyni nárok na náhradu trov odvolacieho konania v plnom rozsahu podľa § 255 ods. 1 zákona č. 160/2015 Z.z. Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“; výrok II.).

1.1. Súd prvej inštancie v dôvodoch rozhodnutia po skutkovej stránke uviedol, že v danej veci si žalobkyňa uplatnila nárok na vydanie bezdôvodného obohatenia tvrdením, že nadobudla kúpnu zmluvou zo 4. septembra 2002 pozemok parcelu registra „C“ č. XXXX/XX - zastavané plochy a nádvoria o výmere 4185 m² zapísanú v tom období na LV č. XXXX pre katastrálne územie W. O. (ďalej len „pozemok v katastrálnom území W. O.“), a to od predávajúceho občianskeho združenia Telovýchovnej jednoty FK Stará Bystrica (ďalej len „TJ FK Stará Bystrica“). Z vykonaného dokazovania vyplynulo, že rozsudkom Okresného súdu Čadca zo dňa 18. mája 2017 č. k. 6C/82/2010-1153 v spojení s rozsudkom

zo dňa 21. augusta 2019 Krajského súdu v Žiline sp. zn. 6Co/246/2018 bolo vyhovieť žalobe žalobkyne - Obce Stará Bystrica o určenie vlastníckeho práva k uvedenému pozemku. V predmetnom konaní bola kúpna zmluva zo dňa 2. decembra 1998, ktorou Obec Stará Bystrica predala rade TJ FK Stará Bystrica, pozemok parcelu KNC č. XXXX/XX - zastavané plochy o výmere 13866 m² zapísaný na LV č. XXX pre katastrálne územie W. O., vyhlásená za absolútne neplatný právny úkon. TJ FK Stará Bystrica preto nemohla previesť časť pozemku vyčleneného geometrickým plánom na žalobkyňu, a to konkrétne parcelu KNC č. XXXX/XX - zastavané plochy a nádvorie o výmere 4185 m² nachádzajúcu sa v katastrálnom území W. O.. Žalobkyňa preto nikdy nebola vlastníkom uvedeného pozemku v katastrálnom území W. O., ale jej vlastníkom bola žalovaná.

1.2. Súd prvej inštancie konštatoval, že ak došlo k strate v majetkovej sfére na strane žalobkyne, tak len výlučne z titulu zaplatenej kúpnej ceny (cca 500 eur). Nárok z bezdôvodného obohatenia z titulu zaplatenej kúpnej ceny však nebolo možné stotožniť s nárokom bezdôvodného obohatenia z titulu zhodnotenia pozemku, ktorá skutočnosť bola predmetom konania. Na žalobkyňu kúpou neprešli nároky z titulu údajného zhodnotenia pozemku prostredníctvom investícií tretích osôb. Aktívne legitimovaným na vydanie bezdôvodného obohatenia mal byť ten, na úkor koho sa neoprávnene zväčšil majetok. K zväčšeniu musí zodpovedať úbytok v majetkovej sfére tretej osoby, ktorou ale v danom prípade nebola žalobkyňa, ktorá sama uviedla, že žiadne investície na zhodnotenie pozemku nevynaložila. Práce vykonané na pozemku - navážka zeminy, úprava plochy pozemku sa začali vykonávať ešte v roku 1994 - vykonávali to dobrovoľníci a športoví nadšenci v spolupráci s obchodnou spoločnosťou Prestimex, s.r.o. Tieto práce vykonávali pre TJ FK Stará Bystrica, ktorá kúpnu zmluvu z 4. septembra 2002 pozemok predala žalobkyni. Zaplacením kúpnej ceny žalobkyňa nadobudla zhodnotený pozemok od svojho právneho predchodcu TJ FK Stará Bystrica. Nadobudla tak ale všetky investície, ktoré do pozemku vložil jej právny predchodca, resp. tretie osoby.

1.3. Z uvedených dôvodov prvoinštančný súd dospel k záveru, že nebol splnený predpoklad subjektov záväzkového právneho vzťahu medzi žalobkyňou a žalovanou, nakoľko žalobkyňa nebola oprávneným subjektom, teda tým, na úkor koho bolo bezdôvodné obohatenie získané. Nebolo preukázané, že investovala do cudzieho majetku. Žalobkyňa kúpila pozemok za kúpnu cenu 500 eur od TJ FK Stará Bystrica, v ktorej cene podľa jej tvrdenia už mali byť zahrnuté nejaké investície. V spore mala preukázať, v akom rozsahu malo dôjsť k bezdôvodnému obohateniu na strane žalovanej a v akom rozsahu sa takéto obohatenie prejavilo v negatívnom zmysle v jej majetkovej sfére, teda o čo sa zmenšil jej majetok. Tieto tvrdenia ale nepreukázala. Súd prvej inštancie majúci za to, že na strane žalobkyne nie je daná aktívna legitimácia na podaní ňou formulovaného žalobného návrhu, nemal za dôvodné ďalšie preukazovanie výšky a rozsahu bezdôvodného obohatenia. K vyhodnoteniu dôkazov predložených žalobkyňou vo vzťahu k uplatnenej istine 60 055 eur spolu s príslušenstvom preto z dôvodu hospodárnosti konania nepristúpil. Samotná žalobkyňa nepoprela, že práce vykonané na pozemku boli vykonávané v priebehu rokov 1994-1996 (terénne úpravy), to znamená ešte pred tým ako nadobudla (neplatne) vlastníckeho práva k pozemku. Nepreukázala ale, aké investície vynaložila na zhodnotenie pozemku a taktiež nepreukázala, že právo z titulu bezdôvodného obohatenia prešlo na ňu, z čoho vyplynul nedostatok aktívnej vecnej legitimácie na jej strane.

2. Odvolací súd v dôvodoch potvrdzujúceho rozhodnutia uviedol, že súd prvej inštancie správne a dôsledne zistil skutkový stav súdom prvej inštancie, ktorý bol spoľahlivým základom pre prijaté rozhodnutie, pričom výsledky vykonaného dokazovania a zistený skutkový stav súd prvej inštancie aj správne právne posúdil. Prvoinštančný rozsudok preto podľa § 387 ods. 1 CSP potvrdil.

2.1. Na zdôraznenie správnosti napadnutého rozsudku odvolací súd uviedol, že v súdnej veci bola argumentácia žalobkyne primárne založená na tvrdení o existencii jej aktívnej vecnej legitimácie, ktorú vyvodzovala z nadobudnutia vlastníckeho práva k predmetnému pozemku, spolu s ktorým mala nadobudnúť aj oprávnenie uplatňovať si voči žalovanej nároky z bezdôvodného obohatenia, keďže jej právny predchodca zabezpečil zhodnotenie pozemku a vynaložené investície previedol na žalobkyňu. Takto prezentovaný právny názor však podľa odvolacieho súd nemal žiadnu oporu v legislatíve ani judikatúre. Jedinou relevantnou skutočnosťou v danej veci bolo len to, že žalobkyňa predmetný pozemok

nijakým spôsobom nezhodnotila, čo ani nebolo sporné. Pokiaľ v dôvodoch svojho odvolania tvrdila, že všetky investície do pozemku boli vynaložené aj za jej súčinnosti, jednalo sa o tvrdenie nielenže nepreukázané, ale i irelevantné, keďže z vykonaného dokazovania vyplynulo, že k zhodnoteniu pozemku investíciami došlo ešte pred tým, ako ho žalobkyňa kúpila. Jediný náklad, ktorý v súvislosti s pozemkom vynaložila bola kúpna cena, ktorú zaplatila predávajúcemu TJ FK Stará Bystrica, teda nie žalovanej, z ktorého dôvodu nemohlo vzniknúť bezdôvodné obohatenie na strane žalovanej ani titulom zaplatenej kúpnej ceny.

2.2. Odvolaciemu súdu nebolo zrejmé a žalobkyňa to v súdnom konaní nijako nevysvetlila, akým spôsobom malo dôjsť k prevodu investícií vynaložených na zhodnotenie pozemku z právneho predchodcu žalobkyne na žalobkyňu. V nadväznosti na to odvolací súd uviedol, že priam pozoruhodne vyznelo tvrdenie žalobkyne, že kúpna cena za prevod pozemku nezodpovedala výške investícií, ktoré boli na jeho zhodnotenie vynaložené. Tieto vyjadrenia evokovali záver, že kúpila pozemok od svojej právnej predchodkyne, ktorá ho zhodnotila svojimi investíciami, za cenu, ktorá nezodpovedala reálnej hodnote zhodnoteného pozemku a bola podstatne nižšia ako cena trhová. Zaplatená kúpna cena za zhodnotený pozemok bola však v súdnej veci irelevantná. Žalobkyňa nepreukázala, že medzi ňou a subjektom, ktorý mal vnieť investície do zhodnotenia nehnuteľnosti bol uzavretý riadny dvojstranný právny úkon o postúpení pohľadávky z bezdôvodného obohatenia v zmysle § 524 a nasl. zákona č. 40/1964 Zb. v znení neskorších predpisov (ďalej len „Občiansky zákonník“), a v zmysle tohto úkonu jej malo vzniknúť právo uplatňovať nárok z bezdôvodného obohatenia.

2.3. Súd prvej inštancie dospel k správne právnemu záveru, že žalobkyni nesvedčí aktívna vecná legitímácia, nakoľko právny vzťah z bezdôvodného obohatenia je samostatným záväzkovým právnym vzťahom, ktorý vznikne v dôsledku porušenia iného právneho vzťahu. Na žalobkyňu neprešli žiadne nároky z titulu zhodnotenia pozemku prostredníctvom investícií iných osôb (odlišných od žalobkyne, čo ani nebolo sporné). Žalobkyňa s TJ FK Stará Bystrica mala uzatvoriť absolútne neplatnú kúpnu zmluvu, na základe ktorej mala TJ FK Stará Bystrica žalobkyni zaplatiť kúpnu cenu, ktorá sa vzťahovala na celý predmet kúpy označený v kúpnej zmluve (t. j. zhodnotený pozemok v stave v čase kúpy). V tomto kontexte bolo treba vykladať aj konštatovania súdu prvej inštancie obsiahnuté v bode 19. napadnutého rozsudku. Odvolací súd konštatoval, že v konaní nebolo preukázané, že by žalobkyni vo vzťahu k predmetnému pozemku svedčil nejaký právny titul na vydanie bezdôvodného obohatenia žalovaným.

2.4. V súvislosti s odvolacími námietkami odvolací súd ako nedôvodnú vyhodnotil námietku žalobkyne, že súd prvej inštancie sa nezaoberal tým, že žalovaná žiadnym spôsobom nepreukázala, akú hodnotu investícií vynaložila ona na zhodnotenie pozemku, nakoľko táto skutočnosť nebola pre posúdenie uplatneného nároku z nijakého aspektu relevantná. Rovnako tak v konaní nebolo úlohou súdu riešiť, kto je vo vzťahu k predmetnému pozemku oprávneným subjektom, ktorému vznikol úbytok v jeho majetkovej sfére, t. j. komu potenciálne svedčí aktívna vecná legitímácia na vydanie bezdôvodného obohatenia a voči komu. Úlohou súdu bolo posúdiť dôvodnosť a oprávnenosť žalobou uplatneného nároku a to súd prvej inštancie aj náležite učinil. V súvislosti s aktivitou odvolateľky, ktorá citujúc mnoho judikátov argumentovala rozhodovacou činnosťou tuzemských i zahraničných súdnych autorít, odvolací súd podotkol, že všetky sú na problematiku bezdôvodného obohatenia síce aplikovateľné, avšak odvolateľka nijakým spôsobom nezrejmla a z obsahu odvolania ani nebolo zistiteľné akú priamu súvislosť majú s preskúmanou vecou a k tomu ako napadnuté rozhodnutie odôvodňoval súd prvej inštancie. Pre správne posúdenie veci bolo podľa názoru odvolacieho súdu podstatné nie to, koľko „judikátov“ tá ktorá sporová strana cituje, ale to čo z týchto rozhodnutí je možno aplikovať na preskúmanú vec (obdobne rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 20. februára 2018 sp. zn. 1Sžfk/81/2018). V danej súvislosti poukázal na ustálenú súdnu prax a jej definovanie judikaturou Najvyššieho súdu Slovenskej republiky. Zdôraznil, že pod pojem ustálenej súdnej praxe nemožno zahrnúť rozhodnutia Najvyššieho súdu Českej republiky, na ktoré odvolateľka poukazovala vo svojom odvolaní. Napokon v týchto rozhodnutiach bolo poukazované na to, kto je aktívne a pasívne legitímovaný v konaní na vydanie bezdôvodného obohatenia, s ktorými závermi sa stotožnil aj odvolací súd a rovnako v tejto otázke boli prijaté aj rozhodnutia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky s totožným právnym záverom (napr. sp. zn. 3Cdo/192/2004). Zodpovednostný záväzkový vzťah z

bezdôvodného obohatenia vzniká podľa zákona iba medzi tým, kto sa bezdôvodne obohatil a tým, na ktorého úkor bezdôvodné obohatenie vzniklo. Týmto záverom sa riadil i súd prvej inštancie pri posudzovaní aktívnej vecnej legitímácie žalobkyne. V ďalších označených rozhodnutiach sa riešila otázka výšky bezdôvodného obohatenia, avšak v preskúmvanej veci sa vzhľadom na nedostatok aktívnej vecnej legitímácie súd prvej inštancie správne už výškou obohatenia nezaoberal. Rovnako tak boli bez akéhokoľvek významu námietky smerujúce k spochybňovaniu vlastníckeho práva žalovanej k predmetnému pozemku, keďže otázka vlastníctva k pozemku už bola právoplatne vyriešená v konaní vedenom na Okresnom súde Čadca pod sp. zn. 6C/82/2010.

2.5. Za dôvodnú nepovažoval odvolací súd ani námietku odvolateľky o nedostatočne zistenom skutkovom stave veci spočívajúcom v tom, že súd prvej inštancie neskúmal rozsah a výšku bezdôvodného obohatenia napriek tomu, že požadoval od žalobkyne, aby tento rozsah preukazovala. V danej súvislosti odvolací súd v prvom rade poukázal na to, že bolo na žalobkyni, aby preukázala, že jej nárok na vydanie bezdôvodného obohatenia voči žalovanej je dôvodný, t. j. že bezdôvodné obohatenie na jej úkor existuje. Pokiaľ sa tak nestalo, ak nie je daný (neexistuje) žiaden nárok, je vylúčené uvažovať o jeho rozsahu alebo výške a nemá význam sa ďalej takýmto neexistujúcim nárokom akokoľvek zaoberať. Akékoľvek ďalšie dokazovanie v tomto smere by bolo nadbytočné. Iný postup súdu by bol v rozpore so zákonom a so zásadami civilného sporového konania. Okrem iného by súd porušil zásadu hospodárnosti a zásadu rovnosti strán. Bolo by v rozpore nielen s logikou, ale i so zákonom zaťažovať sporové strany, keď žaloba bola podaná subjektom, ktorému nesvedčí aktívna vecná legitímácia..

2.6. Ďalšie odvolacie námietky odvolací súd považoval za vágne, nakoľko len „odmietali“ konštatovania súdu prvej inštancie bez relevantnej argumentácie. Rozsah a obsah prieskumu bol striktné vymedzený dôvodmi uplatnenými odvolateľom v jeho odvolaní. Všeobecná námietka porušenia práv odvolateľa na spravodlivý proces, obsahujúca tvrdenie, že rozhodnutie je arbitrárne, resp. že napadnuté rozhodnutie je v rozpore so zistenými skutočnosťami, bez skutkovej a právnej argumentácie vzťahujúcej sa k preskúmvanému konkrétnemu prípadu, žiadny obsah takémuto prieskumu nedávala, a preto musela byť vyhodnotená ako nedôvodná. Aj podľa ustálenej judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva ako aj Ústavného súdu Slovenskej republiky je súd povinný zodpovedať len taký argument, ktorý sa týka veci a je zároveň konkrétny (t. j. formulovaný dostatočne jasným spôsobom). Za relevantný možno podľa ustálenej judikatúry Európskeho súdu (napr. vo veciach Hiro Balany v. Španielsko; § 28 Bochan v. Ukrajina, § 84; Krasulya v. Rusko, § 52) považovať taký argument, ktorý ak by bol vyhodnotený ako „opodstatnený“ (vecne správny), mal by vplyv na výsledok rozhodnutia vo veci. Len na okraj odvolací súd podotkol, že ak je námietka relevantná a konkrétna, ešte to nesvedčí aj o jej „opodstatnenosti“ (well-founded), resp. vecnej správnosti argumentu. Posúdenie „opodstatnenosti“ inak relevantného a inak relevantnej a konkrétnej námietky má byť však predmetom úvah súdu. K námietke žalobkyne vytykajúcej súdu prvej inštancie, že si protirečil, keď v rozhodnutí konštatoval, že „Zaplatením kúpnej ceny žalobkyňa nadobudla takto zhodnotený pozemok od svojho právneho predchodcu TJ FK Stará Bystrica. Nadobudla tak všetky investície, ktoré do pozemku vložil jej právny predchodca, resp. tretie osoby.“, odvolací súd uviedol, že ide o konštatovanie vytrhnuté z kontextu, keď súd prvej inštancie mal na mysli, že žalobkyňa nadobudla kúpou pozemok, do ktorého boli predtým vnesené investície, avšak nepreukázala, že kúpou zmluvou mali na ňu prejsť aj nároky z údajného zhodnotenia pozemku investíciami tretích osôb.

2.7. O trovách odvolacieho konania rozhodol odvolací súd podľa § 262 ods. 1 CSP v spojení s § 255 ods. 1 CSP a § 396 ods. 1 CSP tak, že priznal žalovanej ako úspešnej procesnej strane nárok na ich náhradu v plnom rozsahu (t.j. v rozsahu 100 %) proti žalobkyni, ktorá vo veci podaného odvolania úspech nemala.

3. Proti uvedenému rozsudku odvolacieho súdu podala dovolanie žalobkyňa (ďalej aj „dovolateľka“), ktorého prípustnosť odôvodňovala ustanoveniami § 420 písm. f) CSP a § 421 ods. 1 písm. a) CSP. Navrhovala rozsudok odvolacieho súdu v spojení s rozsudkom súdu prvej inštancie zrušiť a vec vrátiť odvolaciemu súdu na ďalšie konanie, a súčasne priznať náhradu trov konania.

3.1. V rámci dovolacieho dôvodu podľa § 420 písm. f) CSP žalobkyňa odvolaciu súdu vytýkala, že pred vyhlásením rozsudku nevykonala žiadne dokazovanie a nevytýčila ani pojednávanie. Za stavu, keď argumentačne dopĺňal závery prvoinštančného súdu bol jeho postup nesprávny, prekvapivý a arbitrárny. Odvolací súd tiež nedostatočne odôvodnil rozsudok, najmä vo vzťahu k posúdeniu a hodnoteniu aktívnej vecnej legitímácie žalobkyne, žiadnym spôsobom sa nevysporiadal s jej námietkou, že ak nemá nárok na vydanie bezdôvodného obohatenia voči žalovanej, kto je potom takýmto oprávneným subjektom, ktorému vznikol úbytok v jeho majetkovej sfére, keď je zrejmé, že v danom prípade sa hodnota parcely č. 5411/30, parc. reg. „C“, druh pozemku: zastavaná plocha a nádvorie, o výmere 4185 m² podstatne zvýšila v porovnaní s hodnotou, ktorú mala v období, kedy jeho vlastníkom, evidovaným v katastri nehnuteľností bol žalovaná. Odvolací súd sa žiadnym spôsobom nevysporiadal ani s ďalšou námietkou žalobkyne spočívajúcou v tom, že právoplatnosťou rozsudku, ktorým bolo určené vlastnícke právo k nehnuteľnosti v prospech žalovanej, žalovaná bezdôvodne nadobudla majetkový prospech zo zhodnotenej nehnuteľnosti, pričom na jej zhodnotenie nevynaložila žiadne náklady, to znamená, že majetková sféra žalovanej sa bezdôvodne a bez jej pričinenia zväčšila.

3.2. V rámci dovolacieho dôvodu podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP žalobkyňa nastolila tri otázky zásadného právneho významu, ktoré podľa jej názoru neboli doposiaľ riešené v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu a od ktorých zodpovedania záviselo napadnuté rozhodnutie, a sice:

1/ dochádza prevodom vlastníckeho práva k nehnuteľnosti zároveň aj k prevodu všetkých nárokov z bezdôvodného obohatenia, týkajúcich sa danej nehnuteľnosti z právneho predchodcu na právneho nástupcu?

2/ či v prípade, ak na základe právoplatného súdneho rozhodnutia dôjde k určení, že vlastníkom nehnuteľnosti je iná osoba ako osoba, ktorej vlastnícky svedčí posledný zápis vlastníckeho práva v katastri nehnuteľností, má takáto osoba aktívnu vecnú legitímáciu na podanie žaloby o vydanie bezdôvodného obohatenia, ktoré táto osoba resp. jej právny predchodca vynaložil na predmetnú nehnuteľnosť?

3/ môže sa nároku na vydanie bezdôvodného obohatenia domáhať aj právny nástupca subjektu, ktorý vynaložil investície do zhodnotenia nehnuteľnosti bez povinnosti preukazovania postúpenia príp. prechodu pohľadávky vzniknutej z titulu nároku na vydanie bezdôvodného obohatenia?

3.2.1. Dovolateľka prezentovala názor, že bez zodpovedania vyššie uvedených otázok jej nie je zrejmé, kto je subjektom oprávneným uplatňovať si vydanie bezdôvodného obohatenia v prípade, ak subjekt, ktorý vynaložil investície do nehnuteľnej veci, túto nehnuteľnosť na základe kúpnej zmluvy previedol na svojho právneho nástupcu, pričom ale neskôr na základe súdneho rozhodnutia je určené, že vlastníkom nehnuteľnosti je tretia osoba. Právny predchodca žalobkyne, ktorý skutočne a preukázateľne vynaložil investície do nehnuteľnej veci, nemá totiž aktívnu vecnú legitímáciu voči žalovanej na vydanie bezdôvodného obohatenia, pretože nebol subjektom súdneho konania o určení vlastníckeho práva k nehnuteľnosti a žalovaná sa bezdôvodne obohatila až dňom nadobudnutia právoplatnosti rozsudku, ktorým bolo určené, že je vlastníkom nehnuteľnosti, ktorá pred vynaložením investícií právnym predchodcom žalobkyne mala takmer nulovú hodnotu, pretože išlo len nespevnený pozemok povodia rieky, ktorý vďaka investíciám vynaloženým právnym predchodcom žalobkyne má dnes ako stavebný pozemok veľkú hodnotu. Žalobkyňa zopakovala, že jej právny predchodca postúpil na ňu svoju pohľadávku z bezdôvodného obohatenia; táto skutočnosť však podľa jej názoru nebola v súdnom konaní podstatná a rozhodujúca pre priznanie uplatneného nároku. Nesúhlasila s právnym názorom odvolacieho súdu, že jej právnomu predchodcovi, ktorý vynaložil investície do zhodnotenia nehnuteľnosti, vznikol nárok na vydanie bezdôvodného obohatenia voči žalovanej až právoplatnosťou súdneho rozhodnutia, ktorým bolo určené, že vlastníkom nehnuteľnosti je žalovaná a až od tohto okamihu mohol právny predchodca postúpiť svoju pohľadávku z nároku na vydanie bezdôvodného obohatenia voči žalovanej na žalobkyňu. Žalobkyňa namietala, že tento právny názor odvolacieho súdu napríklad nepočíta so situáciou, ak právny predchodca už po právnej stránke neexistuje a preto sa domnievala, že pre priznanie nároku na vydanie bezdôvodného obohatenia nemôže byť rozhodujúce výlučne to, či subjekt, ktorý si uplatňuje nárok na vydanie bezdôvodného obohatenia je totožný so subjektom, ktorý tieto investície vynaložil, prípadne či tento subjekt nárok postúpil na svojho právneho nástupcu. Mala za to, že odvolací súd bol povinný zaoberať sa nie otázkou, kto je subjektom, ktorý vynaložil investície na zhodnotenie

nehnuteľnosti, ale zodpovedaním otázky, koho majetková sféra sa stratou vlastníckeho práva znížila. Žalobkyňa uviedla, že v odvolaní podporovala svoju argumentáciu poukazom na rozhodnutia Najvyššieho súdu Českej republiky, odvolací súd jej v odôvodnení rozsudku však nedal odpoveď na vyššie uvedené právne otázky, či odkaz na súdne rozhodnutie, ktoré už v minulosti tieto otázky riešilo.

4. Žalovaná vo vyjadrení k dovolaniu žalobkyne uviedla, že ho považuje v celom rozsahu za nedôvodné, zavádzajúce a účelové, nakoľko prezentované dovolacie dôvody v žiadnom smere nevyvracajú závery odvolacieho súdu z jeho rozhodnutia. Podané dovolanie označila v celom rozsahu za neprípustné pokiaľ ide tvrdené vady zmätočnosti podľa § 420 písm. f) CSP, pretože je založené na vágnych a všeobecných tvrdeniach. Čo sa týka dovolacieho dôvodu podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP, tak dané otázky už boli v minulosti zodpovedané dovolacím súdom, a to v neprospech žalobkyne. Žalobkyňou formulované otázky zásadného významu tiež nemajú vecný súvis s meritom veci a to s ohľadom na reálne prejednávanej veci. Žalovaná navrhol, aby dovolací súd rozhodol tak, že dovolanie žalobkyne odmietne, prípadne zamietne a súčasne jej prizná voči žalobkyni právo na náhradu trov dovolacieho konania vo výške 100 %.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“ alebo „dovolací súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana sporu, zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 CSP), v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) dospel k záveru, že dovolanie žalobkyne treba odmietnuť.

6. Právo na prístup k dovolaciemu súdu nie je absolútne. Dovolanie je mimoriadny opravný prostriedok a tejto jeho mimoriadnej povahe zodpovedá aj právna úprava jeho prípustnosti, prísne regulovanej Civilným sporovým poriadkom. Z ustanovenia § 419 CSP vyplýva, že proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je dovolanie prípustné, len ak to zákon pripúšťa, pričom prípady, v ktorých je dovolanie proti rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 CSP. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu-ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním.

7. Podľa § 420 CSP je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak a) sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b) ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu, c) strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník, d) v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e) rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo f) súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

8. Podľa § 421 ods. 1 CSP je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, a) pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, b) ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo c) je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

9. Dovolanie prípustné podľa § 420 CSP možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (§ 431 ods. 2 CSP).

10. Dovolanie prípustné podľa § 421 CSP možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 ods. 2 CSP).

11. Dovolací súd je dovolacími dôvodmi viazaný (§ 440 CSP). Dovolacím dôvodom je nesprávnosť vytýkaná v dovolaní (porovnaj § 428 CSP). Pokiaľ nemá dovolanie vykazovať nedostatky, ktoré v konečnom dôsledku vedú k jeho odmietnutiu podľa § 447 písm. f) CSP, je (procesnou) povinnosťou dovolateľa vysvetliť v dovolaní zákonu zodpovedajúcim spôsobom, z čoho vyvodzuje prípustnosť dovolania a v dovolaní náležite vymedziť dovolací dôvod (§ 420 CSP alebo § 421 CSP v spojení s § 431 ods. 1 CSP a § 432 ods. 1 CSP). V dôsledku spomenutej viazanosti dovolací súd neprejednáva dovolanie nad rozsah, ktorý dovolateľ vymedzil v dovolaní uplatneným dovolacím dôvodom.

Dovolanie podľa § 420 písm. f) CSP

12. Žalobkyňa vyvodzujúc prípustnosť dovolania v prvom rade z ustanovenia § 420 písm. f) CSP namietala, nedostatočné odôvodnenie napadnutého rozsudku odvolacieho súdu, rozhodnutie odvolacieho súdu bez nariadenia pojednávania a nesprávne skutkové a právne závery.

13. Hlavnými znakmi, ktoré charakterizujú procesnú vadu uvedenú v § 420 písm. f) CSP, sú: a/ zásah súdu do práva na spravodlivý proces a b/ nesprávny procesný postup súdu znemožňujúci procesnej strane, aby svojou procesnou aktivitou uskutočňovala jej patriace procesné oprávnenia, a to v takej miere (intenzite), v dôsledku ktorej došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom; integrálnou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce súdne konanie. Pod porušením práva na spravodlivý proces v zmysle citovaného ustanovenia treba rozumieť nesprávny procesný postup súdu spočívajúci predovšetkým v zjavnom porušení kogentných procesných ustanovení, ktoré sa vymyká nielen zo zákonného, ale aj z ústavnoprávneho rámca a ktoré (porušenie) tak zároveň znamená aj porušenie ústavou zaručených procesných práv spojených so súdnou ochranou práva. Ide napr. o právo na verejné prejednanie vecí za prítomnosti strany sporu, právo vyjadriť sa ku všetkým vykonávaným dôkazom, právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia, na predvídateľnosť rozhodnutia, na zachovanie rovnosti strán v konaní, na relevantné konanie súdu spojené zo zákazom svojvoľného postupu a na rozhodnutie o riadne uplatnenom nároku spojené so zákazom denegatio iustitiae (odmietnutia spravodlivosti).

14. Princípu práva na spravodlivý proces zodpovedá právo účastníka na určitú kvalitu súdneho rozhodnutia a povinnosť súdu svoje rozhodnutie riadne odôvodniť. Súd sa teda musí zaoberať účinne námietkami, argumentmi a dôkaznými návrhmi strán (avšak) s výhradou, že majú význam pre rozhodnutie (I. ÚS 46/05). Z uvedeného potom vyplýva, že k porušeniu práva na spravodlivý proces v zmysle § 420 písm. f) CSP môže dôjsť aj nepreskúmateľnosťou napadnutého rozhodnutia (porov. I. ÚS 105/06, III. ÚS 330/2013, III. ÚS 47/2019, IV. ÚS 372/2020, 1 Cdo 213/2019, 2 Cdo 190/2019, 3 Cdo 168/2018, 4 Cdo 3/2019, 5 Cdo 57/2019, 6 Cdo 33/2020, 7 Cdo 308/2019, 8 Cdo 152/2018).

15. V predmetnej veci sú v dovolaniach napadnutom rozhodnutí (obsah ktorého nemožno posudzovať izolovane od rozsudku súdu prvej inštancie, lebo prvoinštančné a odvolacie konanie z hľadiska predmetu konania tvoria jeden celok - vid' rozhodnutia ústavného súdu sp. zn. II. ÚS 78/05, III. ÚS 264/08, IV. ÚS 372/08) zreteľne vysvetlené jeho podstatné dôvody, uvedené ustanovenia, ktoré súd aplikoval a z ktorých vyvodil svoje právne závery, ako i vysvetlené právne úvahy, ktorými sa pri rozhodovaní riadil. Prijaté právne závery sú primerane odôvodnené spôsobom zodpovedajúcim § 393 ods. 2 CSP (predtým § 157 ods. 2 zákona č. 99/1963 Zb.). Za procesnú vadu konania v zmysle § 420 písm. f) CSP nemožno považovať to, že odvolací súd neodôvodnil svoje rozhodnutie podľa predstáv dovolateľa (v danom prípade žalobkyne).

15.1. Osobitne s dovolacími námietkami žalobkyne dovolací súd uvádza, že sudy nižších inštancií v odôvodnení svojich rozhodnutí dostatočným spôsobom objasnili ako v spore dospeli k záveru, že na strane žalovanej nedošlo k bezdôvodnému obohateniu, pretože žalobkyňa nepreukázala, že medzi ňou a subjektom, ktorý mal vnieť investície do zhodnotenia nehnuteľnosti bol uzavretý riadny dvojstranný právny úkon o postúpení pohľadávky z bezdôvodného obohatenia v zmysle § 524 a nasl. Občianskeho

zákonníka. Odvolací súd považujúc výrok rozsudku prvoinštančného súdu za vecne správny, súčasne doplnil, že žalobkyňa nesvedčila aktívna vecná legitímácia, keďže právny vzťah z bezdôvodného obohatenia je samostatným záväzkovým právnym vzťahom, ktorý vznikne v dôsledku porušenia iného právneho vzťahu. Na žalobkyňu v danom prípade neprešli žiadne nároky z titulu zhodnotenia pozemku prostredníctvom investícií iných osôb, odlišných od žalobkyne, čo ani nebolo sporné. Následne, reagujúc na odvolacie námietky odvolací súd vysvetlil prečo považoval skutkový stav za správne zistený (body 13., 15. až 18.), prečo nepovažoval rozsudok prvoinštančného súdu za arbitrárny a nepreskúmateľný a prečo nedošlo na strane žalobkyne postupom súdu prvej inštancie k porušeniu práva na spravodlivý proces. V bode 14. sa vyporiadal aj s judikaturou na ktorú poukazovala odvolateľka so záverom o jej neaktuálnosti vzhľadom na zistený (odlišný) skutkový stav v preskúmvanej veci. Zdôraznil, že zodpovednostný záväzkový vzťah z bezdôvodného obohatenia vzniká podľa zákona iba medzi tým, kto sa bezdôvodne obohatil a tým, na ktorého úkor bezdôvodné obohatenie vzniklo. Týmto záverom sa riadil i súd prvej inštancie (a následne aj odvolací súd - pozn. dovolacieho súdu) pri posudzovaní aktívnej vecnej legitímácie žalobkyne. Vo viacerých žalobkyňou označených rozhodnutiach sa riešila otázka výšky bezdôvodného obohatenia, avšak v preskúmvanej veci sa vzhľadom na nedostatok aktívnej vecnej legitímácie súd prvej inštancie správne už výškou obohatenia nezaoberal.

15.2. K predmetným záverom dovolacieho súd najvyšší súd dodáva, že jednou z prvých otázok, ktoré rieši súd v civilnom sporovom konaní, je otázka, či ten, kto podal žalobu, je v spore aktívne legitimovaný. Vecnou legitímáciou sa rozumie stav vyplývajúci z hmotného práva, v rámci ktorého je jedna zo strán sporu nositeľkou určitého hmotnoprávneho oprávnenia (je aktívne legitimovaná) a na druhej strane sporu spočíva určitá hmotnoprávna povinnosť (je pasívne legitimovaná). Nedostatok vecnej legitímácie (aktívnej alebo pasívnej) vedie vždy k zamietnutiu žaloby meritórnym rozhodnutím. Žalobkyňa pretom súdom nižších inštancií nedôvodne vytýka, že žalobu - vzhľadom na nedostatok aktívnej vecnej legitímácie - zamietli bez meritórneho posúdenia. Inak povedané nemožno im zazlievať, že sa prednostne zamerali na otázku, či sa súdnej ochrany domáha ten (aktívne legitimovaný) subjekt, ktorý je účastníkom daného hmotnoprávneho vzťahu. Pokiaľ súdy dospeli k záveru, že na žalujúcej strane koná ten, kto nie je účastníkom hmotnoprávneho vzťahu, z ktorého je vyvodzovaný žalobou uplatnený nárok (najvyšší súd pri posudzovaní opodstatnenosti tvrdenia dovolateľky o procesnej vade zmätočnosti neskúmal a ani nebol oprávnený skúmať, či právne závery súdov sú z tohto hľadiska správne - pozn. dovolacieho súdu), išlo o taký dôvod pre zamietnutie žaloby, so zreteľom na ktorý už nebolo potrebné vykonávanie ďalšieho dokazovania. Súdu prvej inštancie a ani odvolaciemu súdu preto nemožno vytýkať, že už ďalej procesne nepôsobili a neobstarávali podklady, ktoré by boli významné pre rozhodnutie v prípade, ak by žalobu podal aktívne legitimovaný subjekt.

15.3. S poukazom na uvedené nebola preto opodstatnená dovolacie námietka žalobkyne, že odvolací súd nepreskúmateľným spôsobom odôvodnil svoje rozhodnutie. Dovolací súd uzatvára, že odôvodnenie rozsudku dovolacieho súdu sa vypořádava so všetkými podstatnými rozhodujúcimi skutočnosťami, vrátane tých na ktoré žalobkyňa poukazovala aj v rámci dovolacích námietok a myšlienkový postup dovolacieho súdu je v odôvodnení dostatočne vysvetlený nielen s poukazom na všetky rozhodujúce skutočnosti zistené vykonaným dokazovaním, ale tiež s poukazom na právne závery, ktoré prijal (§ 220 ods. 2 CSP).

16. Zo zhora uvedeného (pod bodom 15.1) je teda zrejmé, ako a z akých dôvodov odvolací súd rozhodol a podľa názoru dovolacieho súdu má odôvodnenie rozhodnutia dovolacieho súdu všetky náležitosti v zmysle § 393 CSP. Za procesnú vadu konania podľa ustanovenia § 420 písm. f) CSP nemožno považovať to, že žalobkyňa sa s rozhodnutím dovolacieho súdu nestotožnila a že odvolací súd neodôvodnil svoje rozhodnutie podľa jej predstáv. Samotná skutočnosť, že dovolateľka so skutkovými a právnymi závermi vyjadrenými v odôvodnení rozhodnutí súdov oboch nižších inštancií nesúhlasila a nestotožnila sa s nimi, nemôže sama osebe viesť k založeniu prípustnosti dovolania podľa § 420 písm. f) CSP, pretože do práva na spravodlivý proces nepatrí právo na to, aby bol účastník konania pred všeobecným súdom úspešný, teda aby sa všeobecný súd stotožnil s jeho právnymi názormi a predstavami, preberal a riadil sa ním predkladaným výkladom všeobecne záväzných predpisov, rozhodol v súlade s jeho vôľou a požiadavkami, ale ani právo vyjadrovať sa k spôsobu hodnotenia ním

navrhnutých dôkazov súdom, prípadne dožadovať sa ním navrhnutého spôsobu hodnotenia vykonaných dôkazov (IV. ÚS 252/04, I. ÚS 50/04, I. ÚS 98/97, II. ÚS 3/97 a II. ÚS 251/03).

17. Dovolací súd tiež poznamenáva, že pri posudzovaní splnenia požiadaviek na riadne odôvodnenie rozhodnutia, správnosť právnych záverov (v danom prípade o vzniku bezdôvodného obohatenia), ku ktorým súdy dospeli, nie je právne relevantná, lebo prípadne nesprávne právne posúdenie veci prípustnosť dovolania nezakladá (porov. R 24/2017). Ako vyplýva aj z judikatúry ústavného súdu, iba skutočnosť, že dovolateľ sa s právnym názorom všeobecného súdu nestotožňuje, nemôže viesť k záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti rozhodnutia odvolacieho súdu (napr. I. ÚS 188/06). Najvyšší súd už podľa predchádzajúcej úpravyospel k záveru, že realizácia procesných oprávnení sa účastníkovi neznemožňuje právnym posúdením (viď R 54/2012 a 1Cdo/62/2010, 2Cdo/97/2010, 3Cdo/53/2011, 4Cdo/68/2011, 5Cdo/44/2011, 6Cdo/41/2011, 7Cdo/26/2010 a 8ECdo/70/2014). Skutočnosť, že dovolateľka má odlišný právny názor než odvolací súd, bez ďalšieho nezakladá a nedokazuje ňou tvrdenú vadu v zmysle § 420 písm. f) CSP.

18. Pokiaľ ide o námietku žalobkyne, že „odvolací súd konal bez nariadenia odvolacieho pojednávania“ dovolací súd uvádza, že k nesprávnemu postupu súdu, v dôsledku ktorého sa znemožní strane sporu realizácia jej procesných práv dochádza aj vtedy, ak súd vec prejednal a rozhodol v neprítomnosti strany konania, hoci procesné predpoklady pre to neboli dané a náprava nebola zjednaná ani v odvolacom konaní (s poukazom na predchádzajúcu právnu úpravu v § 237 ods. 1 písm. f) OSP, od ktorej nie je dôvod sa odkloniť a rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 1Cdo 272/2013, 5Cdo 26/2010, 6Cdo 243/2010, 2MCdo 13/2008).

18.1 Právo strany, aby jej vec bola prejednaná verejne a v jej prítomnosti, zaručené čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, nemožno chápať tak, že by súd nemohol konať a rozhodnúť vo veci bez prítomnosti strany, ale tak, že súd je povinný strane poskytnúť priestor na uplatnenie tohto práva.

18.2. Podľa § 385 ods. 1 CSP odvolací súd nariadi pojednávanie vždy, ak je potrebné zopakovať alebo doplniť dokazovanie alebo to vyžaduje dôležitý verejný záujem.

18.3. Podľa § 384 ods. 1 CSP odvolací súd sám zopakuje dokazovanie v potrebnom rozsahu, ak má za to, že súd prvej inštancieospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam. Podľa § 384 ods. 2 a 3 CSP odvolací súd môže doplniť dokazovanie vykonaním ďalších dôkazov navrhnutých stranou, ak ich napriek návrhu strany nevykonal súd prvej inštancie, a tiež za podmienok podľa § 366 CSP (a/ ak sa týkajú procesných podmienok, b/ ak sa týkajú vylúčenia sudcu alebo nesprávneho obsadenia súdu, c/ ak má byť nimi preukázané, že v konaní došlo k vadám, ktoré mohli mať za následok nesprávne rozhodnutie vo veci, d/ ak ich odvolateľ bez svojej viny nemohol uplatniť v konaní pred súdom prvej inštancie). O tom, či je potrebné vo veci zopakovať alebo doplniť dokazovanie, rozhoduje odvolací súd.

18.4. V danom prípade sa odvolací súd v plnom rozsahu stotožnil so skutkovými aj právnymi závermi súdu prvej inštancie, ktorý žalobu zamietol na základe dostatočne vykonaného dokazovania, pričom tvrdenia žalobkyne považoval za nepreukázané. Vzhľadom k uvedenému je preto namieste záver, že odvolací súd nemal dôvod dokazovanie zopakovať (§ 384 ods. 1 CSP), keďže existenciu podmienok pre doplnenie dokazovania nezistil (§ 384 ods. 2 a 3 CSP). Nakoľko pre nariadenie pojednávania nebol daný ani verejný záujem, rozhodnutie o veci bez nariadenia pojednávania bolo postupom, ktorý plne zodpovedal zákonu (§ 385 ods. 1 CSP). Postupom odvolacieho súdu, ktorý sa nepriečil zákonu preto nemohlo dôjsť k porušeniu práva dovolateľky na spravodlivý súdny proces. Neopodstatnená bola teda aj ďalšia námietka žalobkyne, že uvedeným/namietaným postupom odvolacieho súdu (rozhodnutím bez nariadenia pojednávania) došlo k procesnej vade v zmysle § 420 písm. f) CSP.

19. V posudzovanom prípade dovolací súd uzatvára, že obsah spisu nedáva podklad pre záver, že konanie pred odvolacím súdom bolo postihnuté namietanou vadou zmätočnosti uvedenou v ustanovení § 420 písm. f) CSP, dovolanie žalobkyne preto v uvedenej časti odmietol podľa § 447 písm. c) CSP ako

dovolenie smerujúce proti rozhodnutiu, proti ktorému nie je prípustné.
Dovolenie podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP

20. Dovolací súd ďalej pristúpil k skúmaniu existencie dovolacieho dôvodu podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP. Dovolateľka podľa tohto dovolacieho dôvodu namietala nesprávne právne posúdenie veci odvolacím súdom, v ktorej súvislosti nastolila tri otázky, a sice:

„1/ dochádza prevodom vlastníckeho práva k nehnuteľnosti zároveň aj k prevodu všetkých nárokov z bezdôvodného obohatenia, týkajúcich sa danej nehnuteľnosti z právneho predchodcu na právneho nástupcu?

2/ či v prípade, ak na základe právoplatného súdneho rozhodnutia dôjde k určeniu, že vlastníkom nehnuteľnosti je iná osoba ako osoba, ktorej vlastnícky svedčí posledný zápis vlastníckeho práva v katastri nehnuteľností, má takáto osoba aktívnu vecnú legitimáciu na podanie žaloby o vydanie bezdôvodného obohatenia, ktoré táto osoba resp. jej právny predchodca vynaložil na predmetnú nehnuteľnosť?

3/ môže sa nároku na vydanie bezdôvodného obohatenia domáhať aj právny nástupca subjektu, ktorý vynaložil investície do zhodnotenia nehnuteľnosti bez povinnosti preukazovania postúpenia príp. prechodu pohľadávky vzniknutej z titulu nároku na vydanie bezdôvodného obohatenia?

Prezentovala resp. zopakovala názor, že pre priznanie nároku na vydanie bezdôvodného obohatenia nemôže byť rozhodujúce výlučne to, či subjekt, ktorý si uplatňuje nárok na vydanie bezdôvodného obohatenia je totožný so subjektom, ktorý tieto investície vynaložil, prípadne či tento subjekt nárok postúpil na svojho právneho nástupcu. Mala za to, že jej právny predchodca (predchádzajúci vlastník) postúpil na ňu svoju pohľadávku z bezdôvodného obohatenia.

21. Pre právnu otázku, ktorú má na mysli § 421 ods. 1 písm. a) CSP, je charakteristický „odklon“ jej riešenia, ktorý zvolil odvolací súd, od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu. Ide tu teda o situáciu, v ktorej sa už rozhodovanie senátov dovolacieho súdu ustálilo na určitom riešení právnej otázky, odvolací súd sa však svojím rozhodnutím odklonil od „ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu“. Ustanovením § 421 ods. 1 písm. a) CSP sa teda sleduje zámer minimalizovať nežiadúce odklony rozhodnutí odvolacích súdov od rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, a tým prispieť k ich jednotnému rozhodovaniu.

22. V zmysle judikátu R 71/2018 patria do pojmu „ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu“ predovšetkým stanoviská alebo rozhodnutia najvyššieho súdu publikované v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky. Jeho súčasťou je tiež prax vyjadrená opakovane vo viacerých nepublikovaných rozhodnutiach najvyššieho súdu, alebo dokonca aj v jednotlivom, dosiaľ nepublikovanom rozhodnutí, pokiaľ niektoré neskôr vydané (nepublikované) rozhodnutia najvyššieho súdu názory obsiahnuté v skoršom rozhodnutí nespochybnili.

23. Aby na základe dovolania podaného podľa § 421 ods. 1 písm. a) resp. § 421 ods. 1 písm. b) či § 421 ods. 1 písm. c) CSP mohlo byť rozhodnutie odvolacieho súdu podrobené meritórnemu dovolaciemu prieskumu z hľadiska namietaného nesprávneho právneho posúdenia veci (§ 432 ods. 1 CSP), musia byť (najskôr) splnené predpoklady prípustnosti dovolania, medzi ktoré okrem iného patrí riadne odôvodnenie dovolania prípustnými dovolacími dôvodmi a spôsobom vymedzeným v ustanoveniach § 431 až § 435 CSP (porovnaj 2Cdo/203/2016, 3Cdo/216/2017, 4Cdo/64/2018, 6Cdo/113/2017, 7Cdo/95/2017 a 8Cdo/95/2017). K posúdeniu dôvodnosti dovolania (či dovolateľom napadnuté rozhodnutie skutočne spočíva na nesprávnom právnom posúdení) môže dovolací súd pristúpiť len po prijatí záveru o prípustnosti dovolania. Aj právna úprava dovolacieho konania obsiahnutá v CSP, podobne ako predchádzajúca právna úprava, dôsledne odlišuje prípustnosť a dôvodnosť dovolania.

24. Otázkou relevantnou podľa § 421 ods. 1 písm. a), b) a c) CSP môže byť len otázka právna (nie skutková otázka). Môže ísť tak o otázku hmotnoprávnu (ktorá sa odvíja od interpretácie napríklad Občianskeho zákonníka, Obchodného zákonníka, Zákonníka práce, Zákona o rodine), ako aj o otázku

procesnoprávnu (ktorej riešenie záviselo na aplikácii a interpretácii procesných ustanovení). Otázkou relevantnou podľa tohto ustanovenia môže byť len právna otázka, na ktorej spočívalo rozhodnutie odvolacieho súdu. Otázky síce riešené súdmi v priebehu konania, avšak netvoriace základ ich rozhodnutí, nemajú relevanciu v zmysle tohto ustanovenia. Predmetná otázka musí byť zároveň procesnou stranou nastolená v dovolaní. Právne otázky, dovolateľom v dovolaní nenastolené a nepomenované, nemajú relevanciu z hľadiska prípustnosti dovolania podľa tohto ustanovenia.

25. Ešte pred posúdením samotného „právneho odklonu“ (§ 421 ods. 1 písm. a) CSP), „vyriešenia právnej otázky“ (§ 421 ods. 1 písm. b) CSP) alebo „zjednotenia rozdielného rozhodovania“ (§ 421 ods. 1 písm. c) CSP) treba uviesť, že správnosť súdmi riešených skutkových otázok nemôže byť v dovolacom konaní podrobená meritórnemu prieskumu, lebo dovolací súd je viazaný skutkovým stavom tak, ako ho zistil odvolací súd (§ 442 CSP); skutková okolnosť (t.j. skutková otázka, resp. riešenie skutkovej otázky) z hľadiska § 421 ods. 1 CSP je irelevantná.

26. Dovolací súd pri posudzovaní prípustnosti dovolania nie je viazaný (a zároveň obmedzený) rozhodnutiami najvyššieho súdu, ktoré v dovolaní označil dovolateľ (viď rozhodnutie veľkého senátu obchodnoprávneho kolégia sp. zn. 1VObd/2/2020 a tiež 1VCdo/2/2022, 8Cdo/278/2019).

27. Vychádzajúc z dovolateľkou formulovaných právnych otázok dospel dovolací súd k záveru, že ide o také, ktoré boli rozhodujúce pre právne posúdenie sporu odvolacím súdom, avšak ktoré zároveň už boli v rozhodovacej praxi najvyššieho súdu riešené. Konkrétne dovolací súd poukazuje na závery vyslovené v rozsudku najvyššieho súdu z 24. apríla 2001, sp. zn. 1Cdo/73/2000, podľa ktorého: „aj pohľadávky vyplývajúce z bezdôvodného obohatenia možno platne v zmysle ustanovení § 524 a nasl. Občianskeho zákonníka postúpiť. Od oznámenia, resp. preukázania dlžníkovi, že jeho veriteľ postúpil pohľadávku, môže sa dlžník zbaviť záväzku jeho splnením, iba ak plnil postupníkovi, okrem prípadov uvedených v ustanovení § 530 ods. 1 druhá veta Občianskeho zákonníka, t. j. keď postupník dá postupcovi k vymáhaniu pohľadávky súhlas v prípade, že ju sám nevymáha“ a tiež rozsudku sp. zn. 3Cdo/103/2001 v zmysle ktorého „pre vznik záväzku na vydanie bezdôvodného obohatenia sa zásadne nevyžaduje, aby takýto prospech bol získaný protiprávnym úkonom, a nevyžaduje sa teda ani zavinenie; vzniká bez zreteľa na zavinenie, lebo ide o tzv. objektívnu zodpovednosť“ a napokon rozsudku najvyššieho súdu z 01. júla 2008, sp. zn. 3Cdo/192/2004 v zmysle ktorého „aktívne legitimovaným na uplatnenie práva na vydanie bezdôvodného obohatenia je ten, na úkor koho bolo bezdôvodné obohatenie získané; je povinnosťou žalobcu preukázať, že je účastníkom hmotno-právneho vzťahu, z ktorého je vyvodzovaný nárok na vydanie bezdôvodného obohatenia“.

28. V okolnostiach posudzovanej veci súdy nižších inštancií skutkovo ustálili, že žalobkyni nesvedčí aktívna vecná legitímácia, nakoľko právny vzťah z bezdôvodného obohatenia je samostatným záväzkovým právnym vzťahom, ktorý vznikne v dôsledku porušenia iného právneho vzťahu. V preskúmvanej veci na žalobkyňu nemohli neprešli žiadne nároky z titulu zhodnotenia pozemku, prostredníctvom investícií iných osôb (odlišných od žalobkyne), ktoré boli vykonané v čase pred nadobudnutím vlastníckeho práva k predmetnému pozemku. Žalobkyňa dodatočné postúpenie pohľadávky nepreukázala.

29. Berúc do úvahy vyššie uvedené, vychádzajúc z interpretácie ustanovení § 123 a § 451 Občianskeho zákonníka súdy nižších inštancií vyvodili správny právny záver, že nárok z bezdôvodného obohatenia nie je zložkou vlastníctva, a preto nemôže automaticky prechádzať s vlastníckym právom pri jeho prevode, bez toho, aby zmluvné strany deklarovali vôľu previesť aj pohľadávku z bezdôvodného obohatenia. Hmotnoprávny vzťah založený niektorou zo skutkových podstát bezdôvodného obohatenia má záväzkovo právnú povahu (porovnaj rozhodnutie sp. zn. 2Cdo/12/2019), neupína sa k veci ako predmetu vlastníctva a nie je teda zložkou definovanou v § 123 Občianskeho zákonníka, ktorá v dôsledku právnej dispozície prechádza na právneho nástupcu. So zreteľom na uvedené dovolací súd konštatuje, že pri riešení dovolateľkou nastolených právnych otázok, od ktorých záviselo rozhodnutie

odvolacieho súdu, nedošlo k nesprávnemu právnemu posúdeniu veci resp. odklonu od rozhodovacej praxe najvyššieho súdu.

30. Zo zhora uvedených dôvodov dovolací súd dovolanie žalobkyne, ktorým namietala nesprávne právne posúdenie veci podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP odmietol podľa § 447 písm. c) CSP.

31. Rozhodnutie o nároku na náhradu trov dovolacieho konania najvyšší súd neodôvodňuje (§ 451 ods. 3 druhá veta CSP).

32. Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.